

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 2/2023
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Δ΄
Συνεδρίαση της 10^{ης}-1-2023

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Αντώνιος Τατσόπουλος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτης Παππάς, Στέργιος Κίκας, Δημήτριος Κατωπόδης, Αναστασία Ζαφειριάδου, Νικόλαος Μουκαζής, Θεόδωρος Ράπτης, Φωτεινή Δεδούση, Διονύσιος Κολοβός, Σταυρούλα Μπανάκου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Σοφία Καρυτινού, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.841/111858/Σ.18294/20.10.2022 του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας - Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης - Διεύθυνσης Οικονομικού - Τμήματος Οικονομικής Μέριμνας και Λογιστικού, που υπογράφεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, εάν στην περίπτωση διοικητικής αποκατάστασης στελεχών των Ε.Δ, σε συμμόρφωση προς ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις, στις τυχόν δικαιούμενες διαφορές ενέργειας περιλαμβάνονται τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας του ν.3205/2003 και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης του ν.4472/2017, τα οποία καταβάλλονται παγίως και κατά τακτικά χρονικά διαστήματα στους εν ενεργεία στρατιωτικούς και λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των

αποδοχών τους, χωρίς να απαιτείται, για την καταβολή τους, η έκδοση δικαστικής απόφασης που να τα επιδικάζει.

Ιστορικό

1. Στο έγγραφο του ερωτήματος εκτίθενται τα ακόλουθα:

Η Υπηρεσία, σε συμμόρφωση προς ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ και των Διοικητικών Εφετείων, προβαίνει στη διοικητική και μισθολογική αποκατάσταση των παρανόμως αποστρατευθέντων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων. Η μισθολογική αποκατάσταση, όταν η διοικητική αποκατάσταση αφορά το χρονικό διάστημα εφαρμογής του ν.3205/2003, περιλαμβάνει μόνο τα επιδόματα Ειδικής Απασχόλησης και Θέσης Υψηλής ή αυξημένης ευθύνης των παραγράφων Α4 και Α5 του άρθρου 51 του ν.3205/2003, τα οποία, σύμφωνα με την 44/2011 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ που έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό και εφαρμόστηκε και στο προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, καταβάλλονται και στους διοικητικώς αποκατασταθέντες, και όχι τα λοιπά επιδόματα ενέργειας, και ειδικότερα τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν.3205/2003, καθόσον, κατά ρητή πρόβλεψη των 2/11015/0022/2-3-2000 και 2/45267/0022/14-7-2020 κοινών αποφάσεων των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Αμυνας, που εκδόθηκαν κατ'έξουσιοδότηση του άρθρου 31 του ν.2768/1999, με το οποίο θεσπίστηκαν τα επιδόματα αυτά, «δεν καταβάλλονται σε στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις». Εξάλλου, επί διοικητικής αποκατάστασης, η οποία λαμβάνει χώρα μετά την 1.1.2017, ημερομηνία εφαρμογής του ν.4472/2017, η μισθολογική αποκατάσταση δεν περιλαμβάνει τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης του άρθρου 127 του νόμου αυτού, καθόσον, κατά τα ρητά αναφερόμενα στην οικεία αιτιολογική έκθεση του νόμου, η καταβολή τους συνδέεται με την ενεργό πραγματική άσκηση καθηκόντων. Κατά τα διαλαμβανόμενα στο έγγραφο του ερωτήματος, οι αποκαθιστάμενοι στρατιωτικοί δικαιώνονται με τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις από τα διοικητικά δικαστήρια, ως προς τη χορήγηση των άνω επιδομάτων, αφού, σύμφωνα με τη νομολογία, στους αποκατασταθέντες καταβάλλονται τα πάσης φύσεως επιδόματα εφόσον καταβάλλονται παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Κατόπιν αυτού, η Υπηρεσία, λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές επιβαρύνσεις από επιδικαζόμενους τόκους υπερημερίας, την τυχόν αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης

και το διοικητικό κόστος από την ενασχόληση μεγάλου αριθμού προσωπικού για τη διεκπεραίωση της διοικητικής διαδικασίας, ερωτά εάν δύναται, κατά τη μισθολογική αποκατάσταση, να συμπεριλάβει τα παραπάνω επιδόματα, χωρίς να απαιτείται η έκδοση δικαστικής απόφασης.

2. Το ερώτημα συνοδεύεται, μεταξύ άλλων εγγράφων, από:

2α. Το 2/114725/ΔΕΠ/27-12-2021 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους προς την ερωτώσα Υπηρεσία, σύμφωνα με το οποίο τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν.3205/2003, και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης του άρθρου 127 του ν.4472/2017 συνδέονται με την ενεργό άσκηση καθηκόντων. Κατά τα διαλαμβανόμενα στο εν λόγω έγγραφο: α) στις διατάξεις των 2/11015/0022/2-3-2000 και 2/45267/0022/14-7-2000 κ.υ.α., οι οποίες ίσχυσαν μέχρι 31-12-2016, ρητά οριζόταν ότι τα ως άνω επιδόματα των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν.3205/2003 δεν καταβάλλονταν στους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας, η δε διοίκηση δεν έχει διακριτική ευχέρεια να μην εφαρμόζει διατάξεις νόμων ή κανονιστικών διοικητικών πράξεων αναφορικά με τη μη χορήγηση των επιδομάτων αυτών και β) κατά την αιτιολογική έκθεση επί των διατάξεων του άρθρου 127 του ν.4472/2017, η χορήγηση των επιδομάτων Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης συνδέεται με την ενεργό πραγματική άσκηση των καθηκόντων των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και συνεπώς αυτά δεν καταβάλλονται σε όσες περιπτώσεις δεν παρασχέθηκε πραγματική υπηρεσία, όπως στις περιπτώσεις ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας. Κατ' ακολουθίαν, κατά την άποψη του Γ.Λ.Κ., τα αποκατασταθέντα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων δεν δικαιούνται την αναδρομική χορήγηση των ανωτέρω επιδομάτων του ν.3205/2003 και του ν.4472/2017, για την καταβολή των οποίων απαιτείται η έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, που να τα επιδικάζει.

2β. Την 44/2011 Γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., που έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και τον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, δυνάμει, δε, του 2/87927/0022/13-12-2011 εγγράφου του Γ.Λ.Κ. εφαρμόστηκε και στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων. Με την γνωμοδότηση αυτή, το Ν.Σ.Κ. αποφάνθηκε ότι «η έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης δεν

αποτελεί προϋπόθεση για την καταβολή σε επανακριθέντες και αποκατασταθέντες διοικητικά αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος (κατόπιν έκδοσης δικαστικής απόφασης) των επιδομάτων Ειδικής Απασχόλησης [παρ. Α.4 του άρθρου 51 του Ν.3205/2003] και Θέσης Υψηλής ή Αυξημένης Ευθύνης [παρ. Α.5 του ίδιου άρθρου και νόμου], εφόσον τα επιδόματα αυτά καταβαλλόμενα κατά μήνα λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των αποδοχών και συνεπώς και της αποζημιώσεως που δικαιούνται οι παρανόμως αποστρατευθέντες αξιωματικοί (ΣΤΕ 3214/2004). Συνεπώς η Υπηρεσία συμμορφούμενη σε δικαστικές αποφάσεις περί διοικητικής αποκαταστάσεως αξιωματικών Λ.Σ. οφείλει να καταβάλλει σε αυτούς αναδρομικά τις αποδοχές που δικαιούνται, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και τα ως άνω επιδόματα, χωρίς την προσκόμιση εκ μέρους των ενδιαφερομένων τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως, που να επιδικάζει τα επιδόματα αυτά».

Νομοθετικό πλαίσιο.

3. Στο άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι: *«Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Διοίκησης».* Κατά δε το άρθρο 50 παρ. 4 του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας (Α' 8)»: *«Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό».*

4. Στο άρθρο 31 παρ. 4 του ν.2768/1999 «Ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων...» (Α' 273), όπως ίσχυε προ της κατάργησής του με το άρθρο 55 περ.12 του ν.3205/2003 (Α' 297), οριζόταν ότι:

«Άρθρο 31 Μισθολογικές ρυθμίσεις στρατιωτικών

1...2...3...4. Στα μόνιμα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος, παρέχονται από 1.1.2000 τα εξής επιδόματα κατά μήνα:

α. Επίδομα Ευθύνης Διοίκησης-Διεύθυνσης που ορίζεται ως κάτωθι:

(1) Για τους Ανώτατους Αξιωματικούς, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά, σε ...δραχμές... (2) Για το Συνταγματάρχη ή αντίστοιχο, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά στο βαθμό, σε... δραχμές...(3) Για τον Αντισυνταγματάρχη και Ταγματάρχη ή αντίστοιχους, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά στους

βαθμούς αυτούς, σε ... δραχμές... (4) Για κατώτερους Αξιωματικούς (Λοχαγούς, Υπολοχαγούς και Ανθυπολοχαγούς ή αντιστοίχους) με εξαίρεση τους μισθολογικά προαγόμενους στους βαθμούς αυτούς, σε...δραχμές....5) Για Ανθυπασπιστές, Υπαξιωματικούς και Μόνιμους Στρατιώτες σεδραχμές...

β. Επίδομα Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων για τους Αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς εν γένει που ορίζεται σε...δραχμές....

Οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των ανωτέρω επιδομάτων, καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων αυτών καθορίζονται με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών. Προκειμένου περί της ΕΛ.ΑΣ., του Π.Σ. και του Λ.Σ. το επίδομα αυξημένης επιχειρησιακής ετοιμότητας προσδιορίζεται σε ώρες νυχτερινής απασχόλησης.

Από τη χορήγηση των ανωτέρω επιδομάτων εξαιρούνται οι τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας και οι έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι Αξιωματικοί και Οπλίτες θητείας και βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών)».

5. Κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 4 του άρθρου 31 του ν.2768/1999 εκδόθηκαν:

5α. Η 2/11015/0022/2-3-2000 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας «Καθορισμός Προϋποθέσεων Χορήγησης επιδόματος Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης για το Στρατιωτικό Προσωπικό των Ε.Δ.», με την οποία ορίστηκε ότι:

«1.Καθορίζουμε τις κατηγορίες και τον αριθμό των δικαιούχων καθώς και τους όρους και προϋποθέσεις καταβολής του επιδόματος ευθύνης Διοίκησης - Διεύθυνσης...ως ακολούθως: Χορηγείται σε 3355 μόνιμα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων ως εξής: (α) Από το βαθμό του Σχη και αντίστοιχο και άνω, επειδή στο σύνολό τους ασκούν Διοίκηση. (β) Στους Διοικητές – Διευθυντές Μονάδων και Ανεξάρτητων Υπομονάδων, στους Επιτελάρχες, στους Διευθυντές Επιτελικών Γραφείων, Διοικήσεων και Διευθύνσεων των Σχηματισμών επιπέδου Ταξιαρχίας και άνω, ανεξαρτήτως βαθμού.

2. Το ανωτέρω επίδομα: α...β...γ...δ. Δεν καταβάλλεται στους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για τον χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας», και

5β. Η 2/45267/0022/14-7-2000 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας «Καθορισμός Προϋποθέσεων Χορήγησης Επιδόματος Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων για το Στρατιωτικό Προσωπικό των Ε.Δ.», με την οποία ορίστηκε ότι:

«1. Καθορίζουμε τις κατηγορίες και τον αριθμό των δικαιούχων καθώς και τους όρους και προϋποθέσεις καταβολής του επιδόματος Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων....., ως ακολούθως: Χορηγείται σε 25038 στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων για όσο χρονικό διάστημα υπηρετούν: (α) Στα νησιά του Αιγαίου, πλην Κρήτης και Αργοσαρωνικού (β) Στο νομό Εβρου (γ) Στους νομούς Ροδόπης, Ξάνθης, Δράμας, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλης, Φλώρινας, Καστοριάς, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Κέρκυρας και εφόσον υπηρετούν στη Ζώνη προκάλυψης. (δ) Σε προσωπικό που υπηρετεί σε Μονάδες των Ενόπλων Δυνάμεων που εκ της φύσεως της αποστολής των διατηρούν Αυξημένη Επιχειρησιακή Ετοιμότητα, καθοριζόμενο με διαταγή των Αρχηγών των Γενικών Επιτελείων. 2. Το παραπάνω προσωπικό κατανέμεται ως ακολούθως: ΓΕΣ σε... στελέχη ΓΕΝ: σε...στελέχη ΓΕΑ: σε...στελέχη.

3. Το ανωτέρω επίδομα: α...β...γ...δ. Δεν καταβάλλεται στους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για τον χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας».

Οι παράγραφοι 1 και 2 της τελευταίας αυτής απόφασης αντικαταστάθηκαν με την 2/64870/0022/14-11-2002 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Αμυνας, στην παράγραφο 2 της οποίας ορίστηκε ότι: «2. Κατά τα λοιπά ισχύει η με αριθμ. πρωτ. 2/45267/0022/14-7-2000 κοινή υπουργική απόφαση».

6. Στο άρθρο 51 παρ. Α7 και 8 και Β και στο άρθρο 55 του Κεφαλαίου Ζ του Μέρους Β΄ του ν.3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις» (Α΄297), όπως οι παράγραφοι Α7 και Α8 περίπτωση α του άρθρου 51 αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 86 παρ.3 του ν.4307/2014 (Α΄246), οριζόταν ότι:

«Άρθρο 51. Επιδόματα

Α. Πέρα από το μηνιαίο βασικό μισθό του προηγούμενου άρθρου παρέχονται και τα εξής επιδόματα κατά μήνα: 1...2...3...4...5...6.....

7. Ευθύνης Διοίκησης Διεύθυνσης ορίζεται ως εξής:

α. Για τους Ανώτατους Αξιωματικούς, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά, σε εκατόν επτά ευρώ και ένα λεπτό (107,01 ευρώ),

β. Για τον Συνταγματάρχη ή αντίστοιχο, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά στο βαθμό, σε ογδόντα πέντε ευρώ και εβδομήντα επτά λεπτά (85,77 ευρώ).

γ. Για τον Αντισυνταγματάρχη και Ταγματάρχη ή αντίστοιχους, με εξαίρεση τους προαγόμενους μισθολογικά στους βαθμούς αυτούς, σε εξήντα τέσσερα ευρώ και δώδεκα λεπτά (64,12 ευρώ).

δ. Για Κατώτερους Αξιωματικούς (Λοχαγούς, Υπολοχαγούς και Ανθυπολοχαγούς ή αντίστοιχους) με εξαίρεση τους μισθολογικά προαγόμενους στους βαθμούς αυτούς, σε σαράντα δύο ευρώ και ογδόντα εννέα λεπτά (42,89 ευρώ).

ε. Για Ανθυπασπιστές, Υπαξιωματικούς και Μόνιμους Στρατιώτες σε είκοσι οκτώ ευρώ (28,00 ευρώ).

8. Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων:

α. Για τους Αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων ορίζεται σε σαράντα πέντε ευρώ και τριάντα εννέα λεπτά (45,39 ευρώ).

β. Για το στρατιωτικό προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ. του Π.Σ. και του Λ.Σ. το επίδομα αυτό προσδιορίζεται σε ώρες νυκτερινής απασχόλησης. Οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των επιδομάτων των ανωτέρω παραγράφων Α. 7. και 8, καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων αυτών καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού.

Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης εξακολουθούν να χορηγούνται τα ποσά που καταβάλλονταν την 31.12.2003....

Β. 1. Από τη χορήγηση των ανωτέρω επιδομάτων των παραγράφων Α. 7. και Α. 8. του παρόντος άρθρου εξαιρούνται οι τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας και οι έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι Αξιωματικοί και Οπλίτες θητείας και βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών). 2...3...4. Για τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών του προσωπικού του παρόντος Κεφαλαίου λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός, το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, η οικογενειακή παροχή και το επίδομα εξομάλυνσης.

Άρθρο 55 Κατάργηση διατάξεων

Από την έναρξη ισχύος του Μέρους Β` του παρόντος νόμου καταργούνται οι ακόλουθες διατάξεις: 1...12. Το άρθρο 31 του Ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α)....».

7. Κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου Α. 8. περίπτωση β εδάφιο δεύτερο του άρθρου 51 του ν. 3205/2003, εκδόθηκαν οι με αριθμούς 2/34176/0022/30-7-2004 και 2/242/0022/17-3-2006 κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας, με την παράγραφο 1 των οποίων αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 1 και 2 της 2/45267/0022/14-7-2000 κ.υ.α. «Καθορισμός Προϋποθέσεων Χορήγησης Επιδόματος Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας

Μονάδων για το Στρατιωτικό Προσωπικό των Ε.Δ.», στην δε παρ. 2 αυτών ορίστηκε ότι: «Κατά τα λοιπά ισχύει η με αριθμ. πρωτ. 2/45267/0022/14-7-2000 κοινή υπουργική απόφαση».

8. Στα άρθρα 123 παρ. 1, 127 παρ. Β, Γ, Ε και Κ, 153 παρ. 10 και 160 του ν. 4472/2017 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις» (Α' 74, με διόρθωση σφαλμάτων στο ΦΕΚ Α' 75), όπως το εδάφιο πέμπτο της παραγράφου Ε του άρθρου 127 τροποποιήθηκε με το άρθρο 48 παρ.2 του ν.4807/2021 (Α'96), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 123 Πεδίο εφαρμογής. Στις διατάξεις του παρόντος Μέρους υπάγονται: 1. Τα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής. 2...

Άρθρο 127 Επιδόματα

Πέρα από το βασικό μισθό του προηγούμενου άρθρου παρέχονται και τα εξής επιδόματα και παροχές κατά μήνα:

Α...Β. Επίδομα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας, λόγω της ιδιαίτερης φύσης των καθηκόντων των εν λόγω στελεχών καθώς και της απασχόλησης χωρίς ωράριο εργασίας ή πέραν του ωραρίου εργασίας, οριζόμενο ως εξής:

ΒΑΘΜΟΣ	ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΠΟΣΟ ΣΕ €	ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΟΣΟ ΣΕ €
ΑΡΧΗΓΟΣ Γ.Ε.ΕΘ.Α	500	
ΑΡΧΗΓΟΣ Γ.Ε.Σ. και αντίστοιχοι	450	390
Α/Α.Τ.Α. και αντίστοιχοι και Υπαρχηγοί Σωμάτων Ασφαλείας	430	370
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ και αντίστοιχοι	420	360
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΙ και αντίστοιχοι	400	340
ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ και αντίστοιχοι	395	335
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι	385	325
ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι	375	315
ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι	285	225
ΛΟΧΑΓΟΣ και αντίστοιχοι	220	160
ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ και αντίστοιχοι	190	130

ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ και αντίστοιχοι	180	120
ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ και αντίστοιχοι	160	100
ΑΡΧΙΛΟΧΙΑΣ και αντίστοιχοι	150	90
ΕΠΙΛΟΧΙΑΣ και αντίστοιχοι	140	80
ΛΟΧΙΑΣ και αντίστοιχοι	115	55
ΔΕΚΑΝΕΑΣ και αντίστοιχοι	105	
ΜΟΝΙΜΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ και ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ που δεν έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις	105	45
ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ/ΣΥΝΟΡΙΟΦΥΛΑΚΑΣ		105

Το εν λόγω επίδομα προσαυξάνεται κατά πενήντα πέντε (55) ευρώ για τα στελέχη που είναι έγγαμοι χωρίς τέκνα. Για τα στελέχη που έχουν τέκνα, τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης της οικογενειακής παροχής του άρθρου 15 του ν.4354/2015 (Α` 176), το εν λόγω επίδομα προσαυξάνεται κατά εκατόν δεκαπέντε (115) ευρώ.

Σε περίπτωση συζύγων που αμείβονται και οι δύο με τις διατάξεις του παρόντος, η ως άνω προσαύξηση καταβάλλεται και στους δύο.

Το ως άνω επίδομα καταβάλλεται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι του προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντα και τις συνθήκες που δικαιολογούν την καταβολή του.

Σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών με απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών, από τα εν γένει καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος αυτού, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή του με βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου.

Γ. Επίδομα θέσης ευθύνης, οριζόμενο κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής:

ΒΑΘΜΟΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ €
ΑΡΧΗΓΟΣ Γ.Ε.ΕΘ.Α	550
ΑΡΧΗΓΟΣ Γ.Ε.Σ. και αντίστοιχοι	400
Α/Α.Τ.Α. και αντίστοιχοι και Υπαρχηγοί Σωμάτων Ασφαλείας	350
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ και αντίστοιχοι	250
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ και αντίστοιχοι	200
ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ και αντίστοιχοι	170
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι	60

ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι 40

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ και αντίστοιχοι 30

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος είναι η πραγματική άσκηση των καθηκόντων όλων των ανωτέρω.

Δ... Ε...(εδ. ε) Τα επιδόματα των παρ. Β` έως Ε` δεν καταβάλλονται στους οπλίτες βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών), στους μαθητές των σχολών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και των σχολών των Σωμάτων Ασφαλείας, με την επιφύλαξη της περ. δ` της παρ. Δ, στους τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας, καθώς και στους έφεδρους και δόκιμους έφεδρους αξιωματικούς

Κ. Πέρα από τα επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού, όλες οι άλλες παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις με οποιαδήποτε ονομασία, που προβλέπονται από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις καταργούνται.

Άρθρο 153. Γενικές ρυθμίσεις για θέματα αποδοχών

1...10. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου οι τακτικές μηνιαίες αποδοχές αποτελούνται από το βασικό μισθό, τα επιδόματα και τις παροχές που καθορίζονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού καθώς και την προσωπική διαφορά του άρθρου 155. Δεν περιλαμβάνονται στην έννοια των μηνιαίων τακτικών αποδοχών τα εξής επιδόματα και παροχές:

α) Της περίπτωσης α` της παραγράφου Δ` του άρθρου 127.

β) Της περίπτωσης β` της παραγράφου Δ` του άρθρου 127. γ)....

Άρθρο 160 Καταργούμενες διατάξεις.

Από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις: α) των άρθρων 15, 34 ως 44 και 46 έως 54 του ν.3205/2003 β)...γ)...δ)..ε)...στ)...ζ)...η)...θ) Κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή κατά το μέρος που ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τα θέματα που διέπονται από αυτόν».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, καθώς και από την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

9. Τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων χορηγήθηκαν για πρώτη φορά στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 31 του ν.2768/1999. Κατ' εξουσιοδότηση, δε, των ανωτέρω διατάξεων εκδόθηκαν οι 2/11015/0022/2-3-2000 και 2/45267/0022/14-7-2000 κοινές υπουργικές αποφάσεις, με τις οποίες ορίστηκαν, αντίστοιχα, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των επιδομάτων αυτών στο στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και οι δικαιούχοι αυτών, ενώ προβλέφθηκε (παράγραφοι 2δ και 3δ αντίστοιχα) ότι τα εν λόγω επιδόματα δεν καταβάλλονται στους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια, ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας.

10. Μετά την κατάργηση του άρθρου 31 του ν.2768/1999 με το άρθρο 55 του ν.3205/2003, τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων χορηγήθηκαν εκ νέου στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων με το άρθρο 51 παράγραφοι Α7 και Α8 του νόμου αυτού. Με τις διατάξεις αυτές ορίστηκε ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των επιδομάτων Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων, καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων αυτών, καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και ότι, μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, εξακολουθούν να χορηγούνται τα ποσά που καταβάλλονταν την 31.12.2003, ρητά, δε, εξαιρέθηκαν από τη χορήγηση των επιδομάτων αυτών οι τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας και οι έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι Αξιωματικοί και Οπλίτες θητείας και βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών). Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων αυτών, όσον αφορά στο επίδομα Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων, εκδόθηκαν οι με αριθμούς 2/34176/0022/30-7-2004 και 2/242/0022/17-3-2006 κ.υ.α., με τις οποίες αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις της 2/45267/0022/14-7-2000 κ.υ.α. μόνο ως προς τις κατηγορίες και τον αριθμό των δικαιούχων, ενώ παρέμεινε σε ισχύ η παράγραφος 3δ της τελευταίας αυτής υπουργικής απόφασης, με την οποία είχε ορισθεί ότι το επίδομα Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων δεν καταβάλλεται στους στρατιωτικούς, που επανήλθαν στην ενέργεια, ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας. Όσον αφορά στο επίδομα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης δεν εκδόθηκε νέα κ.υ.α., αλλά τούτο, σύμφωνα με το ιστορικό, χορηγούνταν έως την 31.12.2016 δυνάμει της,

κατ' εξουσιοδότηση του καταργηθέντος άρθρου 31 του ν.2768/1999, εκδοθείσας 2/11015/0022/2-3-2000 κ.υ.α, η οποία, στην παράγραφο 2δ, ρητά προέβλεπε, επίσης, ότι το εν λόγω επίδομα δεν καταβάλλεται στους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια, ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας.

11. Τέλος, με τις διατάξεις του Μέρους ΣΤ' του ν. 4472/2017, θεσπίστηκαν νέες μισθολογικές ρυθμίσεις ειδικών κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, μεταξύ δε άλλων, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β (άρθρα 124 έως 127) τέθηκε σε ισχύ αναδρομικά από 1-1-2017 νέο αναμορφωμένο μισθολόγιο και για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, με νέους βασικούς μισθούς και νέα επιδόματα. Ειδικότερα, με τις διατάξεις της παραγράφου Β του άρθρου 127 του νόμου αυτού, προβλέφθηκε η χορήγηση, στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, Επιδόματος Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας λόγω της ιδιαίτερης φύσης των καθηκόντων των εν λόγω στελεχών καθώς και της απασχόλησής τους χωρίς ωράριο εργασίας ή πέραν αυτού, το οποίο προσαυξάνεται ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση και καταβάλλεται υπό την προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι του προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντα και τις συνθήκες που δικαιολογείται η καταβολή τους, ορίστηκε, δε, ότι, σε περίπτωση απομάκρυνσής τους με απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών, από τα εν γένει καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος αυτού, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή του με βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου. Με τις διατάξεις της παραγράφου Γ του ίδιου άρθρου, προβλέφθηκε η χορήγηση επιδόματος Θέσης Ευθύνης από το βαθμό του Ταγματάρχη και άνω και αντίστοιχων, δεδομένου ότι τα στελέχη αυτά ασκούν καθήκοντα αυξημένης ευθύνης, και ορίστηκε, ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος, η πραγματική ενασχόληση όλων των ανωτέρω με τα καθήκοντα της θέσης τους. Τέλος, με το εδ. ε της παραγράφου Ε του ίδιου άρθρου 127, ορίστηκε ότι αμφότερα τα επιδόματα δεν καταβάλλονται στους οπλίτες βραχείας ανακατάταξης (μέχρι τριών ετών), στους μαθητές των σχολών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και στους τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας, καθώς και στους έφεδρους και δόκιμους έφεδρους αξιωματικούς. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4472/2017, επί του άρθρου 127, «η χορήγηση του επιδόματος ιδιαίτερων συνθηκών (παρ. Β) και του επιδόματος θέσης ευθύνης (παρ. Γ) συνδέονται με την ενεργό πραγματική άσκηση καθηκόντων των

στελεχών των Ε.Δ. και Σ.Α. και, συνεπώς, δεν καταβάλλονται για χρονικά διαστήματα που δεν παρασχέθηκε πραγματική υπηρεσία, όπως σε περιπτώσεις ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας».

12. Ως προς τη φύση των επίμαχων επιδομάτων έχουν νομολογηθεί τα ακόλουθα: Με την 4387/2014 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκε ότι το επίδομα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης του άρθρου 31 του ν.2768/1999, καταβάλλεται, μεταξύ άλλων, παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους δικαιούχους αυτού αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, με συνέπεια να αποτελεί μέρος των συνολικών αποδοχών του εν ενεργεία αξιωματικού, ο οποίος, αν αποστρατευθεί πρόωρα, λόγω παράνομης ενέργειας της Διοίκησης, δικαιούται να αξιώσει την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω μη καταβολής του εν λόγω επιδόματος, εφόσον θα ελάμβανε αυτό, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, αν δεν αποστρατευόταν πρόωρα. Τα αυτά κρίθηκαν και με τις 1147/2014, 206/2014, 3713/2010, 2828/2010, 3606/2009 και 920/2009 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας όσον αφορά στους αξιωματικούς του Πυροσβεστικού Σώματος, της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, στους οποίους, με την ίδια ανωτέρω διάταξη, είχε, επίσης, χορηγηθεί το εν λόγω επίδομα. Με τις τελευταίες αποφάσεις κρίθηκε, περαιτέρω, ότι ο περιορισμός που προβλέφθηκε από τις εκδοθείσες, κατ' εξουσιοδότηση του ανωτέρω άρθρου 31 παρ. 4 του ν.2768/1999, κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίας Ταξης/Εμπορικής Ναυτιλίας, κατά τις οποίες το εν λόγω επίδομα «δεν καταβάλλεται στους επανερχόμενους στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας», δεν θεσπίστηκε εγκύρως, διότι στερείται εξουσιοδοτικού νομοθετικού ερείσματος, αφού η ανωτέρω διάταξη νόμου παρέχει εξουσιοδότηση στα όργανα της διοίκησης προς ρύθμιση τεχνικών και λεπτομερειακών ζητημάτων και όχι προς θέσπιση περιορισμών και απαγορεύσεων ως προς τους δικαιούχους του εν λόγω επιδόματος.

13. Με βάση τη διαμορφωθείσα ως άνω νομολογία του ΣτΕ, τα διοικητικά δικαστήρια, στα πλαίσια εκδίκασης αγωγών αποζημίωσης στρατιωτικών που επανήλθαν αναδρομικά στην υπηρεσία, κατόπιν έκδοσης ακυρωτικών της αποστρατείας τους δικαστικών αποφάσεων, έχουν κρίνει παγίως (ΔΕΑΘ 3524/2022, 3163/2022, 2105/2022, 1610/2022, 3045/2021, 2803/2021, 1907/2021, 1/2021, 3368/2020, 3067/2020, 2652/2020, 758/2020, 5160/2019, 4756/2019, 3476/2019 κ.ά.) ότι: α) τα

επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης - Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων, τα οποία προβλέφθηκαν για πρώτη φορά στο άρθρο 31 παρ. 4 του ν.2768/1999, καταβάλλονταν, κατά το χρονικό διάστημα ισχύος του ν.2768/1999 και του ν.3105/2003, στους δικαιούχους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων κατά μήνα, ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας τους, και, συνεπώς, τα επιδόματα αυτά, καταβαλλόμενα παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους εν ενεργεία αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, αποτελούν μέρος των αποδοχών ενεργείας τους. Ως εκ τούτου, αξιωματικός, ο οποίος παράνομα αποστρατεύθηκε πρόωρα, δικαιούται με αγωγή αποζημίωσης να αξιώσει την αποκατάσταση της ζημίας, την οποία υπέστη λόγω μη καταβολής των επιδομάτων αυτών, εφόσον αυτά θα τα ελάμβανε, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, εάν δεν ετίθετο σε αποστρατεία πρόωρα και β) ότι οι ρυθμίσεις των κ.υ.α. με αριθμούς 2/11015/0022/2-3-2000 και 2/45267/0022/14-7-2000 περί μη καταβολής του επιδόματος Ευθύνης Διοίκησης - Διεύθυνσης, καθώς και του επιδόματος Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων στους στρατιωτικούς, οι οποίοι επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήσαν εκτός υπηρεσίας, στερούνται νομοθετικού ερείσματος, αφού η διάταξη του άρθρου 31 παρ. 4 του ν.2768/1999, βάσει της οποίας εκδόθηκαν, παρέχει σχετική εξουσιοδότηση στα όργανα της Διοίκησης προς ρύθμιση τεχνικών και λεπτομερειακών ζητημάτων και όχι προς θέσπιση περιορισμών και απαγορεύσεων ως προς τους δικαιούχους του εν λόγω επιδόματος (ιδ. ΔΕΑΘ 2105/2022, 3045/2021, 1907/2021, 3368/2020, 3067/2020, 2652/2020, 758/2020, 5160/2019).

14. Από τη γραμματική διατύπωση των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν. 4472/2017 προκύπτει ότι τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης καταβάλλονται στους αναφερόμενους στις διατάξεις αυτές δικαιούχους αξιωματικούς παγίως κατά μήνα, συνδέονται, δε, με την ενεργό υπηρεσία και την πραγματική άσκηση των καθηκόντων των θέσεων και των βαθμών για τα οποία προβλέπεται η χορήγησή τους. Ως προς το χαρακτήρα των επιδομάτων αυτών και ειδικότερα ως προς το εάν αυτά αποτελούν μέρος των αποδοχών ενεργείας των δικαιούχων αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, κατά το οποίο ζημιώνονται αντίστοιχα σε περίπτωση παράνομης απομάκρυνσής τους από την υπηρεσία, και, δη, ανεξαρτήτως του εάν αυτά συνδέονται από το νόμο και τη φύση τους με την ενεργό υπηρεσία, δεν υφίσταται νομολογία του ΣΤΕ και των Διοικητικών Εφετείων. Με οριστικές αποφάσεις του Διοικητικού Πρωτοδικείου (ΔΠΑΘ 17109/2022, 14512/2022,

12544/2022, 10131/2022, 10130/2022 κ.ά.), έχει κριθεί, κατ' επίκληση της νομολογίας του ΣΤΕ και των Διοικητικών Εφετείων επί των επιδομάτων, μεταξύ άλλων, ευθύνης διοίκησης – διεύθυνσης και αυξημένης επιχειρησιακής ετοιμότητας μονάδων, ότι και «τα ανωτέρω επιδόματα καταβάλλονται στους δικαιούχους αξιωματικούς κατά μήνα και, μάλιστα, ανεξαρτήτως αν κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα αυτοί υπεβλήθησαν στις σχετικές δαπάνες, με συνέπεια, τα επιδόματα αυτά, ανεξαρτήτως του εάν, σύμφωνα και με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4472/2017, θέτουν ως προϋπόθεση καταβολής τους την πραγματική ενεργή υπηρεσία των δικαιούχων, να αποτελούν μέρος των αποδοχών ενεργείας του αξιωματικού, ο οποίος εάν αποστρατευθεί πρόωρα, λόγω παρανόμου ενεργείας οργάνου του Δημοσίου, δικαιούται, με αγωγή αποζημίωσης, να αξιώσει την αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη λόγω μη καταβολής των επιδομάτων αυτών, εφόσον αυτά θα τα ελάμβανε, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, εάν δεν αποστρατευόταν πρόωρα».

15. Στο τεθέν ερώτημα η Υπηρεσία εκθέτει ότι τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003 καθώς και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν.4472/2017 «καταβάλλονται παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους εν ενεργεία στρατιωτικούς και λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των αποδοχών τους». Ο προβληματισμός της έγκειται, εάν, ενόψει αφενός των διατάξεων των ανωτέρω κ.υ.α. που προβλέπουν ρητά ότι τα επίμαχα επιδόματα του ν.3205/2003 δεν καταβάλλονται σε στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια μετά από δικαστικές αποφάσεις, αφετέρου της αιτιολογικής έκθεσης επί του άρθρου 127 του ν.4472/2017, στην οποία ρητά αναφέρεται ότι οι ένστολοι που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, δεν δικαιούνται τα επίμαχα επιδόματα του άρθρου αυτού για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας, είναι δυνατή, κατά την μισθολογική αποκατάσταση των διοικητικά αποκαθιστάμενων σε συμμόρφωση προς ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις, η καταβολή των ανωτέρω επιδομάτων, χωρίς να απαιτείται, και ως προς αυτά, η έκδοση δικαστικής απόφασης που να τα επιδικάζει.

Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση ενώπιον του Τμήματος, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες γνώμες:

Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., και τους Αντώνιο Τατσόπουλο, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτη Παππά, Δημήτριο Κατωπόδη, Νικόλαο Μουκαζή, Διονύσιο Κολοβό και Σταυρούλα Μπανάκου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί οκτώ - 8), προς την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια Σοφία Καρυτινού, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ:

16. Κατά τα παγίως κριθέντα, η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και τις εξομοιούμενες με αυτές από άποψη εννόμων συνεπειών αποφάσεις των Διοικητικών Εφετείων. Η υποχρέωση αυτή συνίσταται, όχι μόνο στο να θεωρήσει ανίσχυρη και μη υφιστάμενη νομικώς τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε αλλά και με θετικές ενέργειες να προβεί στην αναμόρφωση της νομικής κατάστασης που δημιουργήθηκε εντωμεταξύ, με βάση την πράξη που ακυρώθηκε. Ειδικότερα, σε περίπτωση που δημόσιος λειτουργός απομακρυνθεί από την υπηρεσία του με βάση παράνομη ατομική διοικητική πράξη, η οποία ακυρώθηκε μεταγενέστερα με απόφαση του Διοικητικού Εφετείου, η οικεία διοικητική αρχή υποχρεούται, συμμορφούμενη προς την ακυρωτική αυτή απόφαση, με νεότερη πράξη της να επαναφέρει τον υπάλληλο στην υπηρεσία και να αποκαταστήσει αυτόν αναδρομικά από μισθολογικής άποψης για ολόκληρη την χρονική περίοδο που βρισκόταν εκτός ενεργού υπηρεσίας, χορηγώντας σε αυτόν όλες τις αποδοχές που θα εισέπραττε κατά την κρίσιμη χρονική περίοδο (ίδ. ΣΤΕ 1660/2021 σκ.11). Στις αποδοχές αυτές περιλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως επιδόματα, τα οποία καταβάλλονται στους εν ενεργεία αξιωματικούς, έστω και αν τα επιδόματα αυτά συναρτώνται είτε σύμφωνα με το νόμο, είτε λόγω της φύσης τους, προς την ενεργό υπηρεσία, εφόσον πάντως τα επιδόματα αυτά αφενός μεν καταβάλλονταν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, στους δικαιούχους εν ενεργεία αξιωματικούς, αφετέρου, δε, θα καταβάλλονταν με σοβαρή πιθανότητα και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και στον παρανόμως απομακρυνθέντα από τη δημόσια υπηρεσία στην περίπτωση που δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη αυτή απομάκρυνση (βλ. ΣΤΕ 103/2021 σκ.3, 1987/2018 σκ.3, 3258/2015 σκ. 4, 4387/2014 σκ.3, 1147/2014 σκ.4, 3713/2010 σκ.3, 920/2009 σκ.4, 2512/2008 σκ.6, 1553/2006 7μελής σκ. 5 και 6 κ.ά, ΝΣΚ 44/2011). Επίσης, η αρμόδια οικονομική υπηρεσία έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να συνυπολογίσει στη ζημία που έχουν υποστεί οι αποκατασταθέντες στρατιωτικοί, ύστερα από την ακύρωση από τα αρμόδια δικαστήρια των διοικητικών πράξεων με τις

οποίες είχαν παρανόμως αποστρατευθεί, τα εισοδήματα που τυχόν απέκτησαν από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους (ΝΣΚ 30/2016).

17. Συναφώς έχει κριθεί ότι από το συνδυασμό των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος, με τα οποία καθιερώνονται, αντίστοιχα, η αρχή της ισότητας, το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και η αρχή της διάκρισης των εξουσιών, συνάγεται ότι δεν κωλύεται η νομοθετική εξουσία ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση να προβαίνουν με γενικές διατάξεις σε ρυθμίσεις που καταλαμβάνουν και τις συνεπεία τυχόν ακυρωτικών αποφάσεων καθιστάμενες εκκρεμείς ενώπιον της Διοίκησης υποθέσεις και να συνεπάγονται την άρση ή και τον περιορισμό της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι το νεότερο νομοθέτημα είναι γενικής εφαρμογής, υπαγορεύεται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, δεν προσβάλλει τον πυρήνα του δικαιώματος δικαστικής προστασίας και σέβεται την αρχή της αναλογικότητας (βλ. ΑΕΔ 14/2013, ΟΛΣΤΕ 4310/2015 σκ.12, ΣΤΕ 2151/2014 7μ. σκ.7, 2618/2015 σκ.10, 1665/2013 σκ.5, 1418/2013 7μ. σκ. 5 κ.ά.).

18. Με τις διατάξεις των παραγράφων 2δ της 2/11015/0022/2-3-2000 κ.υ.α, και 3δ της 2/45267/0022/14-7-2000 κ.υ.α., η Διοίκηση εξαίρεσε από τη χορήγηση των επιδομάτων Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων τους στρατιωτικούς που επανήλθαν στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας, περιορίζοντας τοιουτοτρόπως την πλήρη μισθολογική αποκατάστασή τους κατά τη συμμόρφωση σε ακυρωτική δικαστική απόφαση. Η εξαίρεση αυτή, ανεξαρτήτως του εάν πληροί τις προεκτεθείσες προϋποθέσεις (υπό 17), έχει, πάντως, κριθεί ότι στερείται νομοθετικού ερείσματος, ως εκδοθείσα εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης (ιδ. ΔΕΑΘ 2105/2022, 3045/2021, 1907/2021, 3368/2020, 3067/2020, 2652/2020, 758/2020, 5160/2019, πρβλ. και ΣΤΕ 1147/2014, 206/2014, 3713/2010, 2828/2010, 3606/2009, 920/2009 κ.ά.).

19. Από τις διατάξεις του άρθρου 127 του ν. 4472/2017 προκύπτει ότι, πέραν της διακοπής της καταβολής του επιδόματος Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας της παραγράφου Β σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών για κάποια νόμιμη αιτία (απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο μηνών), και της εξαίρεσης συγκεκριμένων κατηγοριών στρατιωτικών από τη χορήγηση τόσο του επιδόματος αυτού όσο και του επιδόματος Θέσης Ευθύνης της παραγράφου Γ

(οπλίτες βραχείας ανακατάταξης μέχρι τριών ετών, μαθητές των σχολών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, τελούντες σε κατάσταση πολεμικής ή μόνιμης διαθεσιμότητας, έφεδροι και δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί), άλλη εξαίρεση από την καταβολή των ανωτέρω επιδομάτων και ειδικότερα εξαίρεση των «ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας» δεν προβλέπεται από το νόμο. Μη τεθέντος, επομένως, οποιουδήποτε περιορισμού ως προς την έκταση της υποχρέωσης συμμόρφωσης σε ακυρωτική απόφαση κατά τη μισθολογική αποκατάσταση του αναδρομικώς αποκαθιστάμενου, η Διοίκηση δεν κωλύεται από τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, να προβεί, σε συμμόρφωση προς την ακυρωτική απόφαση, στην καταβολή αμφοτέρων των ανωτέρω επιδομάτων στον αποκατασταθέντα, για όλο το χρονικό διάστημα που αυτός ήταν παρανόμως εκτός ενεργού υπηρεσίας. Άλλωστε, η μη αναφορά στο κείμενο της διάταξης των διαλαμβανομένων στην αιτιολογική έκθεση, καταδεικνύει την μη αποδοχή από το νομοθέτη της θέσης αυτής και τούτο, γιατί η συμμόρφωση στην ακυρωτική απόφαση αποβλέπει στην πλήρη αποκατάσταση του παρανόμως αποστρατευθέντος στρατιωτικού, όπως ήδη έχει λεχθεί.

20. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, στην προκείμενη περίπτωση του ερωτήματος, η Διοίκηση, κατά τη μισθολογική αποκατάσταση διοικητικώς αποκαθιστάμενου σε συμμόρφωση προς ακυρωτική απόφαση, οφείλει να καταβάλει σε αυτόν τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003, καθώς και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν.4472/2017, για ολόκληρη την χρονική περίοδο που αυτός βρισκόταν εκτός ενεργού υπηρεσίας, εξαιτίας της παράνομης αποστρατείας του, υπό την διπλή προϋπόθεση ότι τα επιδόματα αυτά, κατά τα κρίσιμο χρονικό διάστημα: α) αφενός καταβάλλονταν παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους δικαιούχους εν ενεργεία στρατιωτικούς και λαμβάνονταν υπόψη για τον υπολογισμό των αποδοχών τους και β) αφετέρου θα καταβάλλονταν, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, και σε αυτόν, αν δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη απομάκρυνσή του από την υπηρεσία. Κατά την καταβολή των επιδομάτων αυτών, η Διοίκηση δεν δεσμεύεται: α) από τις ρυθμίσεις των διατάξεων των παραγράφων 2δ και 3δ των με αριθμούς 2/11015/0022/2-3-2000 και 2/45267/0022/14-7-2000 κ.υ.α., αντίστοιχα, ως προς τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης

Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003, διότι έχει κριθεί ότι αυτές είναι ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες, ως εκδοθείσες εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης, και β) από τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική έκθεση του ν.4472/2017 ως προς τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν.4472/2017, καθόσον τέτοια εξαίρεση δεν θεσπίστηκε ρητά από το νόμο. Δοθέντος ότι η πλήρης μισθολογική αποκατάσταση του διοικητικώς αποκαθιστάμενου απορρέει από την υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις συνέπειες της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης, για την καταβολή των ανωτέρω επιδομάτων δεν απαιτείται η έκδοση δικαστικής απόφασης που να τα επιδικάζει.

21. Κατά τη συγκλίνουσα γνώμη του Θεοδώρου Ράπτη, Νομικού Συμβούλου του Κράτους, η οποία καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα με τη γνώμη της πλειοψηφίας, οσάκις από ένα ζημιογόνο γεγονός προκύπτει και ωφέλεια, η οποία βέβαια τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο προς αυτό, πραγματική ζημία συνιστά, ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση της ωφέλειας αυτής (ΑΠ 348/2013, ΣτΕ 1650/2015). Αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ ωφέλειας και ζημιογόνου γεγονότος υπάρχει και, επομένως, επιτρέπεται συνυπολογισμός, όταν η ωφέλεια και η ζημία στηρίζονται στην ίδια αιτία (ΣτΕ 1618/2015). Κατά συνέπεια, στο προκείμενο ερώτημα, εισοδήματα που τυχόν αποκτήθηκαν από παρανόμως αποστρατευθέντες στρατιωτικούς, κατά τη διάρκεια που ευρίσκοντο εκτός υπηρεσίας, τελούν σε προφανή αιτιώδη σύνδεσμο με το ζημιογόνο γεγονός (παράνομη αποστρατεία), αφού και η ωφέλεια που αποκόμισαν και η ζημία που υπέστησαν, στηρίζονται στην ίδια αιτία, δηλαδή την παράνομη αποστράτευση, η εκμίσθωση, δε, της εργασίας τους σε τρίτους, δεν υπερβαίνει το από το άρθρο 300 ΑΚ απορρέον βάρος τους, για περιορισμό της έκτασης της ζημίας (ΝΣΚ 30/2016). Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, στις περιπτώσεις αναδρομικής διοικητικής και οικονομικής αποκατάστασης παρανόμως αποστρατευθέντων στρατιωτικών, μετά την έκδοση ακυρωτικών αποφάσεων και στα πλαίσια της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς αυτές, η υπηρεσία θα πρέπει να ζητά από τους αποκατασταθέντες υπεύθυνη δήλωση περί του ότι κατά τη διάρκεια της παράνομης αποστρατείας τους δεν αποκόμισαν εισοδήματα εργαζόμενοι σε επάγγελμα, που, κατά κοινή πείρα, θα ασκούσαν και αν νόμιμα ήσαν εκτός του στρατεύματος (ταυτόσημο ή παρεμφερές με την ειδικότητά τους), και, σε αντίθετη περίπτωση, να αφαιρεί τα εισοδήματα αυτά από τις καταβλητέες αποδοχές, ώστε να μην επέρχεται πλουτισμός αυτών (ΣτΕ 296/2015). Όταν η τυχόν ωφέλεια προέρχεται από την

αυτόνομη προσωπική δραστηριότητα του αποστρατευθέντος σε εργασία εντελώς διαφορετική από την ειδικότητά του, τότε μόνον αποτελεί αυτοτελή λόγο κτήσης και διατήρησης του κέρδους και άρα δεν συμψηφίζεται, παρά το ότι θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εν λόγω δραστηριότητα, και σε αυτή την περίπτωση, ασκείται ακριβώς λόγω της ευχέρειας που είχε ο δικαιούχος της αποζημίωσης, εξαιτίας της απομάκρυνσής του από την υπηρεσία, να εκμισθώσει την εργασία του σε τρίτους και άρα η ωφέλεια στηρίζεται στην ίδια αιτία με την ζημία και ως εκ τούτου είναι αφαιρετέα.

22. Οι Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους Στέργιος Κίκας και Αναστασία Ζαφειριάδου (ψήφοι δύο - 2), συντάχθηκαν με την προαναφερθείσα γνώμη της πλειοψηφίας αποκλειστικά και μόνο ως προς την χορήγηση των επιδομάτων Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν.3205/2003 σε συμμόρφωση προς ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις. Συνεπώς, επί του ζητήματος αυτού και μόνον, η πλειοψηφήσασα γνώμη έλαβε τελικώς δέκα (10) ψήφους.

23. Περαιτέρω, ειδικά ως προς την χορήγηση των επιδομάτων Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν.4472/2017, οι ανωτέρω δύο Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους μειοψήφησαν και διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη:

Από τη γραμματική διατύπωση αφενός των διατάξεων της παραγράφου Β του άρθρου 127 του ν.4472/2017, με τις οποίες ορίζεται ότι το επίδομα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας, που η παράγραφος αυτή αφορά, καταβάλλεται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι του προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντα και τις συνθήκες που δικαιολογούν την καταβολή του και ότι σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών με απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών, από τα εν γένει καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος αυτού, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή του, και αφετέρου των διατάξεων της παραγράφου Γ του ίδιου ως άνω άρθρου, με τις οποίες ορίζεται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος θέσης ευθύνης, που η παράγραφος αυτή αφορά, είναι η πραγματική άσκηση καθηκόντων των στελεχών, προκύπτει ότι τα εν λόγω επιδόματα συνδέονται με την ενεργό υπηρεσία και την πραγματική άσκηση των καθηκόντων των θέσεων και των βαθμών για τα οποία προβλέπεται η χορήγησή τους. Συνεπώς, σε περίπτωση διοικητικής αποκατάστασης

στελέχους των Ενόπλων Δυνάμεων σε συμμόρφωση προς ακυρωτική δικαστική απόφαση, χωρίς να υφίσταται δικαστική απόφαση που να του επιδικάζει τα επιδόματα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας και θέσης ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν. 4472/2017, η Διοίκηση δεν οφείλει να καταβάλει τα επιδόματα αυτά για την χρονική περίοδο που το στέλεχος βρισκόταν εκτός ενεργού υπηρεσίας εξαιτίας της παράνομης αποστρατείας του. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την αιτιολογική έκθεση επί του μετέπειτα άρθρου 127 του ν. 4472/2017 και συνάδει προς αυτήν, στην οποία, αποτυπώνοντας τη βούληση και το σκοπό του νομοθέτη, ρητά διευκρινίζεται, ότι «η χορήγηση του επιδόματος ιδιαίτερων συνθηκών (παρ. Β) και του επιδόματος θέσης ευθύνης (παρ. Γ) συνδέονται με την ενεργό πραγματική άσκηση καθηκόντων των στελεχών των Ε.Δ. και Σ.Α. και, συνεπώς, δεν καταβάλλονται για χρονικά διαστήματα που δεν παρασχέθηκε πραγματική υπηρεσία, όπως σε περιπτώσεις ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας». Ότι τα εν λόγω επιδόματα συνδέονται με την ενεργό υπηρεσία και την πραγματική άσκηση των καθηκόντων των θέσεων και των βαθμών για τα οποία προβλέπεται η χορήγησή τους, δεν αναιρείται από το γεγονός ότι αυτά δεν κατονομάζονται στο άρθρο 153 παρ. 10 του ν. 4472/2017 μεταξύ εκείνων, που στην εν λόγω διάταξη ορίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται στην έννοια των μηνιαίων τακτικών αποδοχών. Και τούτο, διότι τα επιδόματα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας και θέσης ευθύνης, ενόψει των προαναφερθεισών προϋποθέσεων υπό τις οποίες και μόνο χορηγούνται, είναι προφανές ότι, εξ ορισμού, δεν περιλαμβάνονται στην έννοια των μηνιαίων τακτικών αποδοχών. Ως εκ τούτου, ήταν περιττό να οριστεί αυτό το ίδιο και στο άρθρο 153 παρ. 10 του ν. 4472/2017. Από τις παροχές που καταβάλλονται στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας στην εν λόγω διάταξη κατονομάζονται και ορίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται στην έννοια των μηνιαίων τακτικών αποδοχών η ειδική αποζημίωση για απασχόληση πέραν των 5 ημερών εβδομαδιαίως της περίπτωσης α της παραγράφου Δ του άρθρου 127 του ν. 4472/2017 και η ειδική αποζημίωση για εργασία κατά τις νυκτερινές ώρες της περίπτωσης β της παραγράφου Δ του παραπάνω άρθρου. Πρόκειται για αποζημιώσεις, για τη χορήγηση των οποίων, σε αντίθεση με ό,τι προβλέπεται για τα επιδόματα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας και θέσης ευθύνης, δεν έχουν τεθεί αντίστοιχες προϋποθέσεις στις διατάξεις που τις προβλέπουν. Δηλαδή, δεν προβλέπεται ότι καταβάλλονται με την απαραίτητη προϋπόθεση, ότι οι δικαιούχοι

τους προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντα και τις συνθήκες που δικαιολογούν την καταβολή τους, ούτε ότι σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών από τα εν γένει καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση των αποζημιώσεων αυτών, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή τους, ούτε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγησή τους είναι η πραγματική άσκηση καθηκόντων, ούτε στην αιτιολογική έκθεση του μετέπειτα άρθρου 127 του ν. 4472/2017 διευκρινίζεται ότι η χορήγηση των αποζημιώσεων αυτών συνδέεται με την ενεργό πραγματική άσκηση καθηκόντων και ότι δεν καταβάλλονται για χρονικά διαστήματα που δεν παρασχέθηκε πραγματική υπηρεσία, όπως σε περιπτώσεις ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας. Ως εκ τούτου, εφόσον βούληση του νομοθέτη ήταν οι αποζημιώσεις αυτές να μη περιλαμβάνονται στην έννοια των τακτικών μηνιαίων αποδοχών, ήταν αναγκαίο να οριστεί αυτό ρητά νομοθετικά, όπως και έγινε με τη διάταξη του άρθρου 153 παρ. 10 του ν. 4472/2017, ενώ, αντιθέτως, αντίστοιχη ρύθμιση για τα επιδόματα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας και θέσης ευθύνης θα ήταν περιττή για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

24. Μειοψήφησε, επίσης, η Νομική Σύμβουλος του Κράτους Φωτεινή Δεδούση (ψήφος μία - 1), κατά τη γνώμη της οποίας, τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003, όπως και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του νόμου 4472/2017, χορηγούνται ενόψει των ειδικών συνθηκών οι οποίες ανακύπτουν κατά την ενεργό εκτέλεση υπηρεσίας και η καταβολή τους συναρτάται με την διαπίστωση άσκησης συγκεκριμένων καθηκόντων. Εξάλλου, η καταβολή αποδοχών και επιδομάτων σε συμμόρφωση προς ακυρωτική δικαστική απόφαση, έχει αποκαταστατικό χαρακτήρα και συνιστά αποζημίωση, με συνέπεια, για τον προσδιορισμό του ύψους του καταβλητέου ποσού να εγείρονται, εκτός από ενδεχόμενα ζητήματα παραγραφής, ζητήματα συνυπολογισμού ενδεχόμενης ωφέλειας του αποκαθιστάμενου η οποία να προέκυψε από απασχόλησή του σε άλλη εργασία κατά το χρονικό διάστημα το οποίο καταλαμβάνεται από τα έννομα αποτελέσματα της προς συμμόρφωση ακυρωτικής απόφασης (ΣΤΕ 2150/2017, 296/2015). Η προβολή και αντίκρουση των σχετικών εκατέρωθεν σχετικών ισχυρισμών αποτελεί αντικείμενο λεπτομερούς δικαστικής αποδεικτικής διαδικασίας,

εκτός περιπτώσεων που η έλλειψη τέτοιας ωφέλειας αποδεικνύεται πλήρως ενώπιον της Διοίκησης, η οποία οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να ζητεί την υποβολή από τον αποκαθιστάμενο υπεύθυνης δήλωσης σχετικά με την απασχόλησή του ή μη σε άλλη εργασία κατά το προαναφερόμενο κρίσιμο χρονικό διάστημα και, ιδίως, για την απασχόλησή του ή μη σε θέση η οποία θα αποτελούσε ασυμβίβαστο με την ενεργό στρατιωτική υπηρεσία.

Απάντηση

25. Κατόπιν των προαναφερομένων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ΄) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι η Διοίκηση οφείλει, σε συμμόρφωση προς ακυρωτική δικαστική απόφαση, κατά τη μισθολογική αποκατάσταση του διοικητικώς αποκαθιστάμενου, να καταβάλει σε αυτόν τα επιδόματα Ευθύνης Διοίκησης – Διεύθυνσης και Αυξημένης Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Μονάδων των παραγράφων Α7 και Α8 του άρθρου 51 του ν. 3205/2003 καθώς και τα επιδόματα Ιδιαίτερων Συνθηκών Εργασίας και Θέσης Ευθύνης των παραγράφων Β και Γ του άρθρου 127 του ν.4472/2017, για ολόκληρη την χρονική περίοδο που αυτός βρισκόταν εκτός ενεργού υπηρεσίας εξαιτίας της παράνομης αποστρατείας του, υπό την διπλή προϋπόθεση ότι τα επιδόματα αυτά, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα: α) αφενός καταβάλλονταν παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους δικαιούχους εν ενεργεία στρατιωτικούς και λαμβάνονταν υπόψη για τον υπολογισμό των αποδοχών τους και β) αφετέρου θα καταβάλλονταν, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, και σε αυτόν, αν δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη απομάκρυνσή του από την υπηρεσία, χωρίς να απαιτείται η έκδοση δικαστικής απόφασης που να επιδικάζει τα επιδόματα αυτά.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2023

Ο Πρόεδρος του Δ΄ Τμήματος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Σοφία Καρυτινού

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.